Įamžinta Lietuvių Fondo dovana Lietuvai

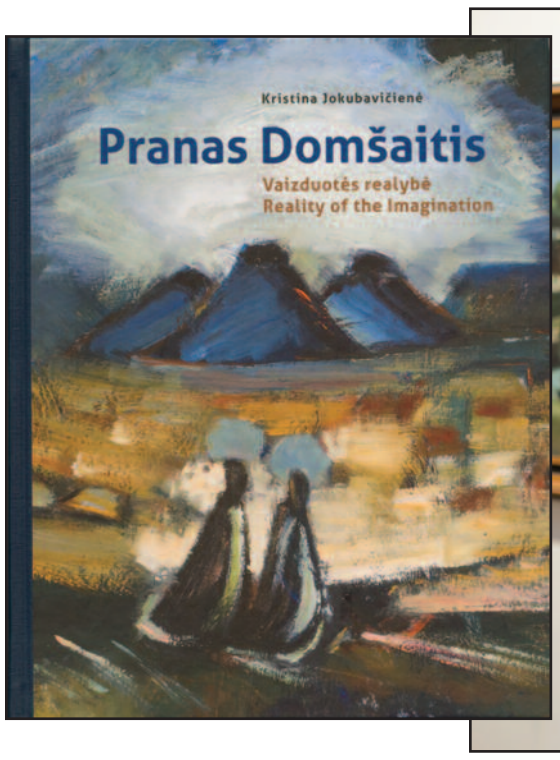

Domšaičio albumo-katalogo autorė K. Jokubavičienė dailininko parodoje V. Kasiulio muziejuje.

LAIMA APANAVIČIENĖ

Prano Domšaičio retrospektyvinė tapybos paroda ir albumo-katalogo „Pranas Domšaitis. Vaizduotės realybė" sutiktuvės

Vytauto Kasiulio dailės muziejuje Vilniuje vasario 25 d. atidaryta lietuviui meno mylėtojui dar vis tik mažai pažįstamo tapytojo Prano Domšaičio (1880–1965) retrospektyvinė paroda „Vaizduotės realybė". Mažojoje Lietuvoje gimęs ir užaugęs dailininkas – vienas tų nedaugelio lietuvių menininkų, kurių vardai buvo įrašyti į XX a. tapybos istoriją. Parodoje rodomi aliejiniai paveikslai, akvarelės, pastelės iš Lietuvių Fondo Lietuvai padovanoto ir Lietuvos dailės muziejuje saugomo P. Domšaičio kūrybos rinkinio. Parodą atidarė Lietuvos dailės muziejaus (LDM) direktorius Romualdas Budrys, Vytauto Kasiulio dailės muziejaus vadovė Ilona Mažeikienė, parodos kuratorė ir leidinio autorė, Prano Domšaičio galerijos vadovė Kristina Jokubavičienė. Muzikinę programą atliko Lauryna Lankutytė (fortepijonas) ir Konrad Levicki (smuikas).

Pranas Domšaitis yra vienas žymiausių lietuvių išeivijos tapybos atstovų. Ilgo ir permainingo gyvenimo verpetuose P. Domšaitis nepamiršo lietuviškos kilmės. Išaugęs dviejų kultūrų – vokiečių ir lietuvių – sandūroje, dailininkas save laikė tikru lietuviu, nes „lietuviškas kraujas nemeluoja, lygiai kaip ir mano paveikslai yra tikrai lietuviški". Gamta, paprastas žmogus ir jo būtis buvo svarbiausias dailininko įkvėpimo šaltinis ir studijų dalykas. Nuo Baltijos pakrančių atsinešta valstietiškoji pasaulėjauta, lietuvių liaudies meno formų ir spalvų, Europos moderniosios dailės patirties, Afrikos gamtos bei tautų įvairovės įkvėpti meniniai impulsai išsiliejo poetinių vizijų ir mistikos kupinuose kūriniuose.

Domšaičio albumo-katalogo sutiktuvės Vilniaus knygų mugėje. Iš k.: LDM direktoriaus pavaduotoja mokslui Laima Bialopetravičienė, albumo-katalogo autorė Kristina Jokubavičienė, menotyrininkė Ramutė Rachlevičiūtė, LDM direktorius Romualdas Budrys ir Lietuvių Fondo valdybos narys Leonas Narbutis.

Kristinos Jokubavičienės asmeninio albumo nuotraukos

Parodos atidarymo metu vyko albumo-katalogo „Pranas Domšaitis. Vaizduotės realybė" (K. Jokubavičienė Lietuvos dailės muziejus. Vilnius, 2015) sutiktuvės. Albumas prasideda Kazio Bradūno eilėmis „Pranui Domšaičiui" ir Lietuvių Fondo tarybos pirmininko Mariaus Kasniūno sveikinimo žodžiu. Nors Vilniuje jau buvo surengtos kelios P. Domšaičio parodos, o jo paveikslų jau galima rasti daugelio Lietuvos kolekcininkų rinkiniuose, šis albumas – pirmoji solidi šio dailininko retrospektyva. Jame – visas Lietuvių Fondo Lietuvai padovanotas ir Lietuvos dailės muziejuje saugomas P. Domšaičio kūrybos rinkinys, iš viso 665 darbai.

Dailininko amžininkams – Lietuvos dailininkams – nelabai įdomi buvo nei P. Domšaičio tapyba, nei jo ryšiai su garsiausiomis Europos meno žvaigždėmis. Bandydamas susipažinti su tautiečiais dailininkas net kelis kartus lankėsi Kaune, Klaipėdoje ir Vilniuje, tačiau ryšių taip ir nepavyko užmegzti. Tik tuomet, kai po dailininko mirties Pietų Afrikos Respublikoje jo našlė dainininkė Adelheidė Armhold-Domšaitienė persikėlė gyventi į Hawaii, lietuvių išeivija atrado jo darbus. Lietuvių Fondas 1980–1982 metais iš jos įsigijo vertingiausių P. Domšaičio kūrinių rinkinį, kurį 1989–2006 metais padovanojo Lietuvai. Žinoma, reikėtų padėkoti ir likimui – menininkas per savo gyvenimą nebuvo linkęs išsiskirti su savo kūriniais, tad sukaupė nemažai darbų. Taip Lietuvoje atsidūrė vieni geriausių įvairiausių laikotarpių menininko kūriniai.

Nuo 2001 m. dovanoti darbai eksponuojami muziejaus padalinyje Klaipėdoje. 2004 m. galerija pavadinta Prano Domšaičio vardu, o jo kūryba greitai sulaukė ir meno specialistų ir tiesiog meną mylinčių žmonių įvertinimo.

Gražiu sutapimu tapo parodos atidarymo metu Vilniuje vykusi kasmetinė knygų mugė, kur vasario 26 d. Rašytojų kampe vyko šio solidaus albumo-katalogo pristatymas. Knygos pristatyme dalyvavo knygos autorė, LDM direktoriaus pavaduotoja mokslui Laima Bialopetravičienė, LDM direktorius Romualdas Budrys, menotyrininkė Ramutė Rachlevičiūtė ir Lietuvių Fondo valdybos narys Leonas Narbutis.

Smagu, kad Fondas atliko didžiulį darbą išsaugojant neįkainojamą palikimą Lietuvai. Jo dėka P. Domšaičio paveikslai rado tinkamą erdvę ir su jais susipažįsta vis daugiau meno mylėtojų iš viso pasaulio, o dovanota kolekcija ne tik kabo muziejuje, bet tapo įamžinta gražiai išleistame albume-kataloge. Norintys susipažinti su dailininko kūryba gali aplankyti virtualią P. Domšaičio parodą adresu: www.limis.lt/en/virtualios-parodos/-/virtualExhibitions/view/26123

Domšaičio knygos pristatymas Vytauto Kasiulio muziejuje.